

Riktlinjer för handläggning av dödsboärenden

Antagen den 28 april 2011

Att gälla fr o m den 1 juni 2011

Innehållsförteckning

Inledning.....	3
Syfte	3
Socialtjänstens ansvar	3
Handläggningen	5
Sekretess	5
Ekonomiskt bistånd	6
Allmänt	6
Innehållet i dödsboanmälan.....	7
Begravning	8

Inledning

Detta dokument innehåller anvisningar för handläggning av dödsbon.

Det är kommunens socialnämnd som har ansvaret för handläggning av dödsboärenden.

De lagar som främst reglerar verksamheten är ärvdabalken, socialtjänstlagen, begravningslagen, förvaltningslagen, offentlighets- och sekretesslagen. Dessutom finns regler i äktenskapsbalken, sambolagen, lag om registrerat partnerskap, förmånsrättslagen, föräldrabalken, jordabalken, kommunallagen, lag om offentlig upphandling och lag om mottagande av asylsökande m fl.

Syfte

Utgångspunkten vid handläggningen är att den avlidnes anhöriga alltid i första hand ska förvalta och avveckla dödsboet och ta hand om begravningsarrangemanget.

Vid alla dödsfall ska en boutredning ske. Boutredningen syftar till att avveckla den avlidnes hem och egendom genom att betala skulder och fördela överskottet mellan dödsbodelägarna.

Om särskilda förutsättningar föreligger är det socialnämnden (socialtjänsten) som måste göra en dödsboanmälan och i vissa fall förvalta och avveckla dödsboet. Ibland måste socialtjänsten även ordna att en begravning kommer till stånd och om dödsboets tillgångar inte är tillräckliga för att täcka kostnaderna (skäliga) för begravningen, kan under vissa förutsättningar ekonomiskt bistånd till begravningskostnader beviljas.

Socialtjänstens ansvar

1. Dödsboanmälan

När någon avlidit ska en bouppteckning göras. Bouppteckning är en sammanställning över den avlidnes tillgångar och skulder och ska göras vid en särskild förrättning inom tre månader efter dödsfallet. Bouppteckningen medför som regel en kostnad för dödsboet.

Om den dödes tillgångar endast räcker till begravningskostnader och andra utgifter med anledning av dödsfallet, och om det inte finns någon fast egendom eller tomträtt i boet, kan bouppteckningen enligt 20 kap 8a § Ärvdabalken ersättas med en dödsboanmälan.

Dödsboanmälan ska upprättas av socialtjänsten i kommunen och vara skriftlig. Dödsboanmälan bör göras inom två månader efter dödsfallet till Skatteverket där den ska förvaras.

2. *Dödsboförvaltning*

När någon har avlidit ska (18 kap 1 § Ärvdabalken) efterlevande make eller sambo, arvingar och universella testamentstagare (dödsbodelägarna) gemensam förvalta den dödes egendom under boets utredning.

Om sammanlevande dödsbodelägare, efterlevande make som inte är delägare eller annan delägare som kan ta hand om boet saknas är socialtjänsten ansvarig (18 kap 2 § Ärvdabalken) ansvarig för boets provisoriska förvaltning till dess dödsbodelägare spårats och underrättats.

Om det saknas tillgångar i boet och Allmänna arvsfonden är dödsbodelägare har socialtjänsten ansvaret att med fullmakt från dem förvalta och avveckla dödsboet.

3. *Begravning*

När en person avlider är det den avlidnes anhöriga som ska ombesörja att en begravning arrangeras.

Om den avlidne saknar anhöriga som ordnar begravningen har socialtjänsten inom ramen för den provisoriska dödsboförvaltningen enligt 18 kap 2 § Ärvdabalken skyldighet att ordna så att en begravning kommer till stånd. Socialtjänstens uppgift är att beställa begravningen hos en begravningsbyrå. För kostnaderna har socialtjänsten rätt till ersättning från dödsboet.

Om begravning av någon orsak inte ordnas av dödsboet eller av socialtjänsten i samband med dödsboförvaltningen ska begravning enligt 5 kap 2 § Begravningslagen ordnas av den kommun där den avlidne senast var folkbokförd eller, om den avlidne inte har varit folkbokförd i Sverige, av den kommun där dödsfallet inträffade.

4. *Ekonomiskt bistånd till begravningskostnad*

Begravningskostnader ska i första hand täckas av tillgångar i dödsboet. I föräldrars eller makars/registrerade partner försörjningsskyldighet ligger dock även ett ansvar att efter förmåga stå för kostnaderna för ett minderårigt barns eller makes begravning. Samboende omfattas dock inte av denna skyldighet.

Om dödsboets tillgångar inte är tillräckliga för att täcka begravningskostnaden kan, efter ansökan av dödsboet, ekonomiskt bistånd enligt 4 kap 1 § SoL beviljas till skälig kostnad. När det gäller rätten till ekonomiskt bistånd går begravningskostnaderna före alla andra kostnader som kan belasta dödsboet. Ekonomiskt bistånd till begravningskostnad ska återkrävas enligt 9 kap SoL om det senare visar sig att det finns tillgångar i dödsboet.

5. *Internationella dödsbon*

Om det i Sverige finns egendom efter någon som vid sin död inte hade sin hemvist här ska anmälan ske till socialnämnden. Om det behövs ska socialnämnden ta hand om egendomen. Det åligger vidare socialnämnden att besluta om vad som ska ske med denna egendom. Detta regleras av en särskild lag (1937:81) om internationella rättsförhållanden rörande dödsbo.

Handläggningen

Eftersom dödsbohandläggningen innehåller olika slag av arbetsuppgifter och beslut som styrs av olika författningar skiljer sig handläggningsreglerna åt för de olika åtgärderna.

Handläggning av en dödsboanmälan är att betrakta som ärendehandläggning och beslutsfattande och utgör därmed myndighetsutövning liksom själva dödsboförvaltningen.

Handläggningen kan resultera i följande typer av beslut:

- Beslut att göra dödsboanmälan
- Beslut att inte göra dödsboanmälan
- Beslut att överlämna förvaltning och avveckling till dödsbodelägare
- Beslut att överlämna förvaltning och avveckling till Allmänna arvsfonden
- Beslut att överlämna förvaltning och avveckling till god man för bortovarande
- Beslut att föranstalta om bouppteckning enl 20 kap 2 § Ärvdabalken
- Beslut att förvalta och avveckla dödsboet

Dessa beslut kan enligt 6 kap 33 § kommunallagen delegeras till tjänsteman, dock inte till uppdragstagare. Besluten skall anmälas till nämnden. Besluten kan överklagas genom laglighetsprövning enligt 10 kap kommunallagen.

Sekretess

Kommunens uppgifter avseende dödsboanmälan och dödsboförvaltning är socialtjänst, varför Offentlighets- och sekretesslagen ska tillämpas. Detta innebär att sekretess är huvudregel för alla uppgifter. Utlämnande av uppgifter kan i princip endast ske med stöd av lag, vid samtycke eller om det finns risk för att den enskilde eller honom någon närstående lider men.

Ekonomiskt bistånd

För handläggning av ärenden om ekonomiskt bistånd till begravningskostnader gäller samma regler som för alla andra biståndsärenden. Det rör sig om ärendehandläggning och myndighetsutövning i förvaltningslagens mening. Socialtjänstlagen, sekretesslagen och förvaltningslagens regler är tillämpliga och beslutet kan överklagas genom förvaltningsbesvär.

Se närmare antagna Riktlinjer för ekonomiskt bistånd.

Allmänt

Kostnader och skulder som får beaktas vid dödsboanmälan

Följande kostnader och utgifter får beaktas vid beräkningen av tillgångarnas sammanlagda värde:

- begravningskostnader
- gravsten och eventuell inskription
- dödsannons

Kostnader för att omhänderta och avveckla den avlidnes bo.

- förtäring vid begravning
- sorgkläder åt den som är beroende av den avlidnes försörjning
- beräknad bouppteckningskostnad motsvarande skäligt arvode för bouppteckningsförrättare och värderingsmän

Följande kostnader ska inte beaktas (exempel):

- skulder i form av räkningar för el, telefon, hemförsäkring och TV mm
- kostnader för framtida vård av grav
- oskäliga utgifter för begravning, avveckling mm

Om den dödes tillgångar inte överstiger summan av begravningskostnaderna, andra utgifter med anledning av dödsfallet och den fiktiva bouppteckningskostnaden föreligger förutsättningar för dödsboanmälan.

Att förutsättningar för dödsboanmälan föreligger medför dock inte alltid att det finns förutsättningar för att bevilja ekonomiskt bistånd till begravningskostnaden.

Innehållet i dödsboanmälan

- Dödsboanmälan ska vara skriftlig och innehålla:
- Identifieringsuppgifter såsom den dödes fullständiga namn, personnummer, hemvist, bostadsadress och dödsdag.
- Dödsbodelägars namn och bostadsadresser.
- Intygande att den dödes tillgångar inte räcker till annat än begravningskostnaderna och andra utgifter med anledning av dödsfallet.
- Nämndens beslut om delegation till handläggaren.
- Skatteverkets blankett för ändamålet skall företrädesvis användas (alternativt kan blankett i verksamhetssystemet Procapita användas).

Socialtjänsten har rätt att ta ut ersättning ur dödsboet för sina förvaltningskostnader enligt av kommunen fastställd taxa/avgift. Tidsåtgången ska dokumenteras.

Dödsbodelägarer agerar inte

Det inträffar ibland att dödsbodelägarer anträffas, men att dessa helt saknar intresse i dödsboet och/eller saknar möjlighet att agera på grund av sjukdom etc. Dödsbodelägarer ska i dessa lägen alltid motiveras att ta sitt ansvar för förvaltning och avveckling av boet.

Om det finns tillgångar i boet ska socialtjänsten uppmana delägarna att begära boutredningsman hos tingsrätten. Det räcker med en delägarers begäran. Boutredningsmannen övertar förvaltning och avveckling och gör bouppteckning. Om en sådan begäran om boutredningsman görs ska socialtjänsten fatta beslut om att överlämna förvaltning och avveckling till dödsbodelägarna. Om en sådan begäran inte görs ankommer det på socialtjänsten att föranstalta om bouppteckning.

Även när det saknas tillgångar och dödsbodelägarna inte agerar är socialtjänsten skyldig att provisoriskt förvalta dödsboet. Dödsbodelägarna ska i dessa lägen alltid motiveras och vägledas att agera. Som sista utväg kan handläggaren begära fullmakt från samtliga dödsbodelägarer och med stöd av denna fullmakt avveckla boet.

Om dödsbodelägarna klart uppgett att de inte befattar sig med boet och inte heller lämnar fullmakt och boet saknar tillgångar ska detta dokumenteras. Socialtjänsten förvaltar och avvecklar boet med stöd av delegation från nämnden samt med stöd av journalanteckningen.

Om det saknas tydlig viljeyttring från dödsbodelägarna att de saknar intresse i boet saknar socialtjänsten möjlighet att agera. Detta ska noga dokumenteras. Ärendet får då avslutas genom beslut att förvaltning och avveckling överlämnas till dödsbodelägarna.

Begravning

Om den avlidne saknar anhöriga som ordnar begravningen har socialtjänsten skyldighet att ordna så att en begravning kommer till stånd. För kostnaderna har socialtjänsten rätt till ersättning från dödsboet. Detta gäller såväl begravningskostnaderna som ersättning för nedlagt arbete.

Enligt Begravningslagen ska stoffet efter den avlidne kremas eller gravsättas snarast möjligt och senast två månader efter dödsfallet. Skatteverket får dock medge anstånd om det finns särskilda skäl för detta.

Anvisningar för beställning av begravning mm

Beställningen ska innehålla:

Begravningsceremoni knuten till den avlidnes trosuppfattning

Gravsättning, alternativt spridning eller nedgrävning av aska i minneslund, i enlighet med den avlidnes egna önskemål eller trosuppfattning

I de fall den avlidnes sista vilja förblir okänd beställs för den som tillhör Svenska kyrkan kremation och spridning av askan i minneslund. Det samma gäller vid borgerlig begravning för avliden som lämnat svenska kyrkan. För oidentifierad avliden beställs jordbegravning.

I övrigt beställs grundtjänster från begravningsbyrå och en dödsannons, 70 mm, med syfte att informera och få tag i eventuella anhöriga innan begravningen, inom ramen för de kostnader som kan beviljas enligt riktlinjerna för ekonomiskt bistånd.

Fakturan från begravningsbyrån betalas med dödsboets medel. Socialtjänsten har alltid rätt att få fakturan från begravningsbyrån expedierad av den bank där dödsboet har inestående medel.

Begravningskostnaden kan inte finansieras i form av ekonomiskt bistånd till dödsboet i de fall begravningen ordnas av socialtjänsten inom ramen för dödsboförvaltning enligt 18 kap 2 § Ärvdabalken eller enligt 5 kap 2 § Begravningslagen och det inte finns något biståndssökande dödsbo. Begravningskostnaderna ska i detta fall belasta nämndens verksamhetskonto för skyldigheter enligt Ärvdabalken och Begravningslagen.

Socialtjänsten har ingen skyldighet att närvara vid begravningsceremonin.